energiavirasto

Energiaviraston lausunto HE 116/2021vp

Talousvaliokunnan kuuleminen 17.9.2021

Johtaja Antti Paananen, Energiavirasto

Reilua energiaa

Datahubin käyttöönoton valmistelu

- Energiavirasto valvoo Fingrid Datahub Oy:n kanssa, kuinka hyvin vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat edistyvät käyttöönottovalmiuksien saavuttamisessa
  - Valmistelutoimille on asetettu välitavoitteita, joiden toteutumista seurataan
  - Tarvittaessa virasto on valvontatoimin pyrkinyt huolehtimaan edistymisestä
- Tilanne tähän mennessä olleiden välitavoitteiden osalta
  - Suurin osa vähittäismyyjistä ja jakeluverkonhaltijoista on saavuttanut välitavoitteet
  - Osalla vähittäismyyjistä ja jakeluverkonhaltijoista ollut vaikeuksia yhden IT-järjestelmätoimittajan haasteiden takia
  - Pari vähittäismyyjää ei ole valvontatoimista huolimatta tehnyt valmistelutoimia käytännössä lainkaan
    - Nämä myyjät joutuivat kesäkuussa lopettamaan toimitukset asiakkailleen tasevastaavan puuttuessa

Huomiot esityksestä uudeksi määräaikaiseksi laiksi datahubin käyttöönottoon liittyen (1)

- Virasto pitää tarpeellisena säätää määräaikainen laki datahubin max 5 kk käyttöönottojaksosta
  - Pienennetään 21.2.2022 tapahtuvaan datahubin käyttöönottoon liittyviä riskejä ja häiriöitä
  - Häiriöillä saattaisi olla laajoja vaikutuksia vähittäismarkkinoiden tiedonvaihtoon ja taseselvitykseen
- Käyttöönottojakson alkuun (1.11.2021) mennessä kaikilla myyjillä ja jakeluverkonhaltijoilla on oltava käyttöönottovalmiudet kunnossa
  - Yksittäisten toimijoiden puutteet eivät lähtökohtaisesti saisi estää datahubin käyttöönottoa, mikäli vaikutukset ovat järkevin keinoin minimoitavissa tai poistettavissa
  - Puutteet eivät saa vaarantaa asiakkaiden sähköntoimituksia eikä sähkömarkkinoiden toimintaa (laskutus, taseselvitys, myyjänvaihdot)
- Käyttöönottojakson aikana uusia datahubin palveluiden käyttäjiä (esim myyjiä ja jakeluverkonhaltijoita) ei rekisteröitäisi
  - Kannatettavaa, ettei Fingridillä olisi ehdotonta kieltoa olla rekisteröimättä edellyttäen, että toimitaan tasapuolisesti ja läpinäkyvästi

Huomiot esityksestä uudeksi määräaikaiseksi laiksi datahubin käyttöönottoon liittyen (2)

- Jos jokin vähittäismyyjä ei saavuta valmiuksia, on perusteltua, ettei kyseinen myyjä käytännössä voi jatkaa myyjänä enää datahubin käyttöönoton jälkeen
- Huolehdittava myyjän asiakkaiden siirtymisestä toisille myyjille, jotta asiakkaiden sähköntoimitukset voivat jatkua keskeytyksettä
  - Ensisijaisesti myyjän on sovittava asiakkaiden siirtämisestä toiselle myyjälle tai irtisanottava sopimukset, jolloin asiakkaiden on itse oltava aktiivisia ja tehtävä myyntisopimukset uuden myyjän kanssa
  - Esityksen mukaan viimesijaisena keinona Energiavirasto päätöksellään siirtäisi asiakkaat toimitusvelvollisille vähittäismyyjille
    - Koskisi myös täysin passiivisia asiakkaita, joiden sopimukset myyjä olisi irtisanonut, tai joita myyjä ei ollut siirtänyt toisille myyjille määräaikaan mennessä
    - Viraston päätöksillä asiakkaan ja myyjän välille syntyisi uusi myyntisopimus
    - Mikäli nämä päätökset edellyttävät myös asianomaisten asiakkaiden kuulemista, viraston työmäärä lisääntyisi huomattavasti ja hidastaisi prosessia; sekä viraston päätösten täytäntöönpanokelpoisuus, mikäli niistä valitettaisiin -> jakeluverkonhaltijan vastuu huolehtia kyseisten asiakkaiden sähköntoimituksista voisi kestää yli 3 viikkoa
    - Ehdotetuilla säännöksillä päätös koskisi myös asiakkaita, jotka eivät sähkömarkkinalain 67 §:n nojalla kuulu toimitusvelvollisuuden piiriin, ja viraston päätöksellä toimitusvelvollisuusasiakkaille tarkoitettuja ehtoja sovellettaisiin viraston päätöksellä myös niihin

Huomiot esityksestä uudeksi määräaikaiseksi laiksi datahubin käyttöönottoon liittyen (3)

- Virasto pitää käytännön tasolla erittäin ongelmallisena tilannetta, mikäli jokin jakeluverkonhaltija ei saavuttaisi käyttöönottovalmiuksia käyttöönottojakson alkuun mennessä
- Ehdotetussa 6 §:ssä esitetään, että
  - Ensisijaisesti jakeluverkonhaltija selvittäisi väliaikaisjärjestelyitä toimitusten turvaamiseksi, kunnes jakeluverkonhaltija saa valmiudet kuntoon
  - Toissijaisesti Energiavirasto määräisi jakeluverkonhaltijan tehtäviä yhden tai useamman muun jakeluverkonhaltijan hoidettavaksi
  - Viimesijaisena Energiavirasto voisi peruuttaa jakeluverkonhaltijan verkkoluvan, jolloin verkonhaltijan toiminta päättyy
- Tehtävien hoitamisen määrääminen toiselle jakeluverkonhaltijalle voi olla erittäin haasteellista
  - Hoitaminen käytännössä voi edellyttää runsasta manuaalista työtä mm. erilaisista tietojärjestelmistä johtuen, myöskään tälle tilanteelle ei ole valmiita järjestelmiä/prosesseja;
  - Lisäksi tulisivat kustannusten korvaamiseen liittyvät kysymykset